

This question paper contains 4+2 printed, pages]

R—380—2014

FACULTIES OF ARTS/SCIENCE/COMMERCE/

SOCIAL SCIENCES/FINE ARTS

B.A./B.Sc./B.Com./B.S.W./B.F.A. (First Year)

(First Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2014

HINDI (Second Language)

(साहित्य भारती)

(MCQ + Theory)

Thursday, 27-11-2014) Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time—2.30 Hours

Maximum Marks—40

B. :- (i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

(ii) विभाग 'अ' में बहुपर्यायी प्रश्नों (MCQs) के लिए नकारात्मक अंक पद्धति लागू होगी ।

(iii) विभाग 'ब' में अंकों का विभाजन दाहिनी ओर किया गया है ।

P.T.O.

(MCQ)

1. निम्नलिखित बहुपर्यायी प्रश्नों (MCQs) के उत्तर दीजिए : 10

(1) 'Mortgage' शब्द का हिंदी रूप क्या है ?

- (a) दायित्व
- (b) निवेश
- (c) गिरवी
- (d) जनित्र

(2) मैथिलीशरण गुप्त के मतानुसार देशभर की दृष्टि किस पर लगी है ?

- (a) नवयुवक
- (b) वृद्ध
- (c) बच्चे
- (d) नारी

(3) मनसाराम को माहवार कितना वेतन मिलता है ?

- (a) बीस
- (b) चौबीस
- (c) पच्चीस
- (d) छब्बीस

(4) 'Ballot' शब्द का हिंदी रूप क्या है ?

(a) मतदान पत्र

(b) परिचय पत्र

(c) पारपत्र

(d) शपथ पत्र

(5) प्रेमचंद की पहली रचना कौनसे पत्र में छपी ?

(a) माधुरी

(b) हंस

(c) जागरण

(d) जमाना

(6) 'भारत दुर्दशा' नाटक के नाटककार कौन हैं ?

(a) भीष्म साहनी

(b) जयशंकर प्रसाद

(c) मोहन राकेश

(d) भारतेन्दु हरिश्चंद्र

- (7) 'तमस' उपन्यास के उपन्यासकार कौन हैं ?
- (a) यशपाल
 - (b) भोष्म साहनी
 - (c) अज्ञेय
 - (d) अमरकांत
- (8) क्यों काँप रहे प्रासाद धवल की हुँकारों से ?
- (a) जमीनदारों
 - (b) साहूकारों
 - (c) पूँजीपतियों
 - (d) भिखमंगों
- (9) देविंदरलाल किस कहानी का पात्र है ?
- (a) सच बोलने की भूल
 - (b) शरणदाता
 - (c) एष धर्म : सनातन
 - (d) त्रिवेनी

(10) अज्ञेय को कौनसे काव्यसंग्रह के लिए साहित्य अकादमी पुरस्कार मिला है ?

- (a) कितनी नावों में कितनी बार
 (b) बावरा अहेरी
 (c) आँगन के पार द्वार
 (d) हरी घास पर क्षणभर

(Theory)

2. ससंदर्भ व्याख्या कीजिए :

5

‘हे नवयुवकों ! देश भर की दृष्टि तुम पर ही लगी है मनुज जीवन की तुम्हीं में ज्योति सबसे जगमगी’

अथवा

‘आह ! सँभलकर ! आहट न करो । गर्दन ऐसे दबा देना कि आवाज न निकले । चीख न पड़े । छुरा ताक में है ।’

3. ‘नये जमाने की मुकरी’ कविता का आशय स्पष्ट कीजिए ।

10

अथवा

‘जुही की कली’ यह शृंगारिक कविता है । स्पष्ट कीजिए ।

P.T.O.

4. 'शरणदाता' कहानी में देश विभाजन की समस्या को चित्रित किया गया है । स्पष्ट कीजिए । 10

अथवा

'नशा' कहानी की कथावस्तु पर प्रकाश डालिए ।

5. टिप्पणी लिखिए :

5

'जागरण' में व्यक्त क्रांति की भावना ।

अथवा

'त्रिबेनी' का चरित्र-चित्रण ।

की तर्क प्रस्तुत करने के लिए उदाहरण दे सकते हैं ।

। ई में एक रूप । ई में एक रूप ।

। प्रतीक ज्ञान प्राप्त कि प्रतीक 'विद्यम कि विद्यम' ।

अथवा

। प्रतीक ज्ञान । ई प्रतीक ज्ञान ।

। प्रतीक ज्ञान । ई प्रतीक ज्ञान ।

This question paper contains 4+1 printed pages]

R—381—2014

FACULTY OF ARTS/COMMERCE/SCIENCE

B.A./B.Com./B.Sc. (First Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2014

MARATHI (Second Language)

(साहित्यगाथा भाग-1)

(Theory + MCQ)

(Thursday, 27-11-2014) Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time—2½ Hours

Maximum Marks—40

N.B.:— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(MCQ)

खालील वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा : 10

1. 'रुंभणेयाचा दृष्टांत'.....यांना पैठण येथे सांगितलेला दृष्टांत होय.

(अ) महदाईसा

(ब) लखूबाईसा

(क) म्हाईभट

(ड) नागदेवाचार्य

P.T.O.

WT

(2)

R-381-2014

2. आऊच्या ग्रंथालयातील ग्रंथ म्हणजे जणू काय तिची लहान लहान.....
.....होती.
- (अ) बछडेच
(ब) पाडसच
(क) बाळेच
(ड) छावेच
3. दलित माणसांचे दुःख प्रत्ययकारी रीतीने.....या कथेतून
चित्रित झाले आहे.
- (अ) लॉटरी
(ब) आऊ
(क) कमाई
(ड) एकटा जीव
4. 'लॉटरी' या कथेतून.....बोलीचा उत्कट प्रत्यय येतो.
- (अ) व-हाडी
(ब) खानदेशी
(क) कोंकणी
(ड) मराठवाडी

5. जनता कला पथकाच्या कार्यक्रमात गाणी म्हणताना दादा कोंडके कधीही
.....कडे बघायचे नाहीत.
- (अ) नटीकडे
(ब) वादकाकडे
(क) दिग्दर्शकाकडे
(ड) प्रेक्षकांकडे
6. जातीपातीचे भेद नाकारून गुरुकृपेची महती.....या रचनेतून
अभिव्यक्त झाली आहे.
- (अ) डोईचा पदर आला खांद्यावरी
(ब) कुत्रे
(क) हा धन्य जोतिबा झाला
(ड) वेदाआधी तू होतास
7. महाराष्ट्र हा ज्ञानेशाचा
महाराष्ट्र तो तुकयाचा
.....हा लोकांचा
- (अ) शिवबा
(ब) विनोबा
(क) जोतिबा
(ड) गाडगेबाबा

8. ग्रामीण जीवनाच्या दाहक वास्तवाची अभिव्यक्ती.....यांच्या लेखनातून दिसून येते.
- (अ) बाबूराव बागूल
- (ब) फ.मु. शिंदे
- (क) संतोष पवार
- (ड) विठ्ठल रामंजी शिंदे
9. परिभाषा ही नेमकेपणाने.....व्यक्त करते.
- (अ) अनेकार्थता
- (ब) द्विअर्थता
- (क) एकार्थता
- (ड) लक्षार्थता
10. Editor म्हणजे.....होय.
- (अ) संपादक
- (ब) पत्रकार
- (क) लेखक
- (ड) प्रकाशक

(Theory)

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 10
- (i) 'शेतकऱ्यांचे शोषण' या लेखातून अशिक्षित भोळ्याभावड्या शेतकऱ्यांचे होणारे शोषण महात्मा जोतिबा फुले यांनी कसे स्पष्ट केले आहे ?
- (ii) 'सर, देश म्हणजे काय हो ?' या लेखातून विद्यार्थी आपल्या शिक्षकाला कोणकोणते प्रश्न विचारतो ? ते विशद करा.
3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 10
- (i) 'डोईचा पदर आला खांद्यावरी' या अभंगातून विठ्ठलभेटीची आस प्रतीत झाली आहे.' साधार स्पष्ट करा.
- (ii) नवविवाहितेच्या आगमनाने आणि कष्टाने झालेला आनंद 'लक्ष्मी' या कवितेतून कसा व्यक्त होतो. ते सांगा.
4. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 10
- (i) बातमी म्हणजे काय, ते सांगून बातमीची मूल्ये विशद करा.
- (ii) मानवी व्यक्तिमत्त्वाला आकार देण्यात भाषेचे अनन्यसाधारण महत्त्व आहे.' या विधानाचा परामर्श घ्या.

This question paper contains 4+2 printed pages]

R—389—2014

FACULTIES OF ARTS, COMMERCE AND SCIENCE

B.A., B.Com., B.Sc. (First Year) (First Semester)

EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2014

ENGLISH (Compulsory)

(MCQ + Theory)

(Friday, 28-11-2014)

Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time—2½ Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(MCQ)

1. (1) Give the synonym of 'ignorant'.

(a) Intelligent

(b) Unintelligent

(c) Clever

(d) Cheerless

P.T.O.

- (2) The synonym of is 'reality'.
- (a) Fact
 - (b) Show
 - (c) Appearance
 - (d) False
- (3) Choose the antonym for 'violence'
- (a) Destruction
 - (b) Indignant
 - (c) Furious
 - (d) Piece
- (4) Choose an antonym for 'obvious'
- (a) Definite
 - (b) Apparent
 - (c) Vague
 - (d) Clear
- (5) A good scientist will be impartial Mr. Smith,
a tape-worm and the solar system.
- (a) Between
 - (b) Among
 - (c) Amidst
 - (d) Around

- (6) When I was at college, I leave the plains early in May.
- (a) Should
 - (b) Would
 - (c) Will
 - (d) May
- (7) What is the 'mother of evil and of all the misery' ?
- (a) Physical help
 - (b) Man's nature
 - (c) Ignorance
 - (d) Both (a) and (b)
- (8) A.G. Gardiner says that 'please' and 'thank you' are
- (a) Part of moral duty
 - (b) Old customs to follow
 - (c) Both (a) and (b)
 - (d) Like small change with which we pay our way as social being

- (9) Subroto Bagchi's mother was a
- (a) Government servant
 - (b) Land owner
 - (c) Local worker in Odisha
 - (d) Business person
- (10) Ruskin Bond received the Sahitya Academy award for his book
- (a) The Night Train at Deoli
 - (b) Midnight Children
 - (c) Our Trees Still Grow in Dehra
 - (d) The Room on the Roof

(Theory)

2. Explain with reference to the context any *one* of the following :

4

- (i) Bad manners probably do more to poison the stream of the general life than all the crimes in the calendar.

(ii) Our approach to the problem of disease is even less rational.

3. How does the story 'Father's Help' shed light on the psychology of a school going child ? 8

Or

Comment on the moral of 'Go Kiss the World'.

4. Write short answers of the following questions (any two) : 8
- (i) Sketch the character of Subroto Bagchi's mother.
- (ii) What is the moral of the story 'Karma' ?
- (iii) How does the bus conductor influence the author ?
- (iv) What are the types of help described by Swami Vivekananda ?
5. (A) Write a report on the 'Annual Gathering' celebrated in your college. 5

Or

Write an E-mail to congratulate the friend on his/her getting the first prize in debating competition.

- (B) Write a letter to the editor of the local newspaper highlighting the power cuts in your locality. 5

Or

Write an application for the post of a Junior Lecturer in English. Apply to the Principal, St. Xaviour Junior College, Pune.

This question paper contains 15 printed pages]

BZ—68—2014

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. (First Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2014

FUNDAMENTALS OF STATISTICS

(Theory + MCQ)

(Wednesday, 26-11-2014) Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time—2½ Hours

Maximum Marks—40

N.B. :- (i) Solve question No. 1 on OMR sheet during the First-half hour.

(ii) Question No. 1 and question No. 2 are compulsory.

(iii) All questions carry equal marks.

(iv) Simple calculator is allowed.

(i) प्रश्न क्रमांक 1 हा OMR sheet वरच सोडवावयाचा आहे त्यासाठी पहील अर्धा तास वेळ राहिल.

(ii) प्रश्न क्रमांक 1 आणि 2 हे अनिवार्य आहेत.

(iii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iv) साधे गणकयंत्र वापरण्यास परवानगी आहे.

P.T.O.

(MCQ)

1. Multiple choice questions :

10

बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा :

(i) The word "Statistics" is derived from

- (a) Latin word 'Status'
- (b) Italian word 'Statrata'
- (c) Similar
- (d) Simple

"Statistics" हा शब्द पासून तयार झाला आहे.

- (a) लॅटीन शब्द 'Status'
- (b) इटालियन शब्द 'Statrata'
- (c) Similar (समांतर)
- (d) Simple (साधारण)

(ii) The data which have already been collected by another organisation and are available in published form is known as

- (a) Primary data
- (b) Secondary data
- (c) Aggregate data
- (d) Research data

जेव्हा सामग्री दुसऱ्या संस्थेने संकलित केलेली आणि प्रकाशित स्वरूपात उपलब्ध असते तेव्हा आशा सामग्रीला म्हणतात.

- (a) प्राथमिक माहिती
- (b) दुय्यम सामग्री
- (c) एकत्रित सामग्री
- (d) संशोधित सामग्री

(iii) Standard deviation is denoted by :

- (a) Square of sigma
- (b) Square root of sigma
- (c) Sigma
- (d) None of the above

प्रमाण विचलन कोणत्या नावाने दर्शवितात ?

- (a) सिग्मा वर्ग
- (b) सिग्माचे वर्गमुळ
- (c) सिग्मा
- (d) वरीलपैकी नाही

(iv) The formula of Range is :

(a) $L_2 - L_1$

(b) $q_1 - q_3$

(c) $q_3 - q_1$

(d) $L_1 - L_2$

विस्ताराचे सूत्र हे पुढीलपैकी कोणते ?

(a) $L_2 - L_1$

(b) $q_1 - q_3$

(c) $q_3 - q_1$

(d) $L_1 - L_2$

(v) Which of the following is true ?

(a) Mean = 3 Median - 2 Mode

(b) Median = 3 Mode - 2 Mean

(c) Mode = 3 Median - 2 Mean

(d) Mode = Mean + Median

पुढीलपैकी सत्य कोणते ?

- (a) माध्य = 3 मध्यका - 2 भूयिष्टक
- (b) मध्यका = 3 भूयिष्टक - 2 माध्य
- (c) भूयिष्टक = 3 मध्यका - 2 माध्य
- (d) भूयिष्टक = माध्य + मध्यका

(vi) The arithmetic mean of regression coefficient will be :

- (a) More than r
- (b) Less than r
- (c) Equal to r
- (d) None of the above

प्रतिपगमन गुणांकातील समांतर माध्य हे :

- (a) r पेक्षा अधिक
- (b) r पेक्षा कमी
- (c) r च्या बरोबर
- (d) वरीलपैकी नाही

(vii) In case of the age of husbands and wives the correlation

is :

- (a) Negative
- (b) Positive
- (c) Zero
- (d) None of the above

पति पत्नीच्या वयातील सहसंबंध हा :

- (a) नकारात्मक
- (b) सकारात्मक
- (c) शून्य
- (d) वरीलपैकी नाही

(viii) Calculate the quartile deviation from the following :

$$Q_3 = 35, Q_1 = 15$$

- (a) 40
- (b) 30
- (c) 20
- (d) 10

खालील माहितीच्या आधारे चतुर्थक विचलन काढा :

$$Q_3 = 35, Q_1 = 15.$$

- (a) 40
- (b) 30
- (c) 20
- (d) 10

(ix) Calculate mean deviation from the following data :

$$\Sigma |fda| = 180, N = 120.$$

- (a) 15
- (b) 1.5
- (c) 1.55
- (d) 0.15

खालील माहितीच्या आधारे माध्य विचलन काढा :

$$\Sigma |fda| = 180, N = 120.$$

- (a) 15
- (b) 1.5
- (c) 1.55
- (d) 0.15

(x) Median means :

- (a) First quartile
- (b) Second quartile
- (c) Third quartile
- (d) None of the above

मध्यका म्हणजे :

- (a) प्रथम चतुर्थक
- (b) द्वितीय चतुर्थक
- (c) तृतीय चतुर्थक
- (d) वरीलपैकी नाही

(Theory).

2. Calculate mean and mode from the following series : 10

| Income (Rs.) | No. of Workers |
|--------------|----------------|
| 100—150 | 42 |
| 150—200 | 67 |
| 200—250 | 96 |
| 250—300 | 114 |
| 300—350 | 126 |

WT

(9)

BZ-68-2014

| | |
|---------|-----|
| 350—400 | 104 |
| 400—450 | 98 |
| 450—500 | 87 |
| 500—550 | 72 |
| 550—600 | 21 |

खालील माहितीवरून माध्य आणि भूयिष्टक काढा :

| उत्पन्न (रु.) | कामगार संख्या |
|---------------|---------------|
| 100—150 | 42 |
| 150—200 | 67 |
| 200—250 | 96 |
| 250—300 | 114 |
| 300—350 | 126 |
| 350—400 | 104 |
| 400—450 | 98 |
| 450—500 | 87 |
| 500—550 | 72 |
| 550—600 | 21 |

P.T.O.

3. Calculate the Karl Pearson's coefficient of correlation from the following

data :

10

| X | Y |
|----|----|
| 70 | 50 |
| 55 | 40 |
| 40 | 60 |
| 60 | 70 |
| 25 | 30 |
| 50 | 45 |
| 35 | 55 |
| 80 | 65 |
| 85 | 80 |

Use '55' and '55' as assumed mean of 'X' and 'Y' series respectively.

खालील माहितीवरून कार्ल पिअरसन यांचा सहसंबंध गुणक

काढा :

'क्ष'

'य'

70

50

55

40

40

60

60

70

25

30

50

45

35

55

80

65

85

80

'क्ष' आणि 'य' मालिकासाठी अनुक्रमे '55' आणि '55' गृहित माध्य
वापरा.

Or

(किंवा)

Calculate quartile deviation and its coefficient from the following

data :

| Wages (in Rs.) | No. of Workers |
|----------------|----------------|
| 11—15 | 10 |
| 16—20 | 17 |
| 21—25 | 22 |
| 26—30 | 31 |
| 31—35 | 42 |
| 36—40 | 32 |
| 41—45 | 26 |
| 46—50 | 19 |
| 51—55 | 14 |

खालील माहिती वरून चतुर्थक विचलन व त्याचा गुणक काढा :

| मजूरी (रूपयात) | मजूरांची संख्या |
|----------------|-----------------|
| 11—15 | 10 |
| 16—20 | 17 |
| 21—25 | 22 |
| 26—30 | 31 |
| 31—35 | 42 |
| 36—40 | 32 |
| 41—45 | 26 |
| 46—50 | 19 |
| 51—55 | 14 |

4. Calculate the standard deviation and coefficient from the following data :

10

| Class | Frequency |
|-------|-----------|
| 0—10 | 12 |
| 10—20 | 18 |

P.T.O.

WT

(14)

BZ-68-2014

| | |
|-------|----|
| 20-30 | 35 |
| 30-40 | 42 |
| 40-50 | 50 |
| 50-60 | 45 |
| 60-70 | 20 |
| 70-80 | 08 |

खालील माहितीच्या आधारे 'प्रमाप विचलन' आणि त्याचा गुणक काढा :

| वर्ग | वारंवारिता |
|-------|------------|
| 0-10 | 12 |
| 10-20 | 18 |
| 20-30 | 35 |
| 30-40 | 42 |
| 40-50 | 50 |
| 50-60 | 45 |
| 60-70 | 20 |
| 70-80 | 08 |

WT

(15)

BZ-68-2014

Or

(किंवा)

Given :

| | X | Y | r |
|--------------------|----|-----|------------------------|
| Mean | 18 | 100 | Between X and Y is 0.8 |
| Standard deviation | 14 | 20 | |

Find regression equation X on Y and estimate the value of X, when Y is = 30.

दिलेले

| | X | Y | r |
|--------------|----|-----|-------------------------------|
| माध्य | 18 | 100 | X आणि Y मधील 'r' चे मुल्य 0.8 |
| प्रमाण विचलन | 14 | 20 | |

प्रतिपगमन समीकरण X on Y तयार करून X चे मुल्य काढा. Y चे मुल्य 30 दिलेले आहे.

This question paper contains 8+3 printed pages]

BZ—98—2014

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2014

BUSINESS ECONOMICS—I

(MCQ + Theory)

(Monday, 1-12-2014) Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time—2.30 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Solve Question No. 1 on OMR sheet and first half hour for this question.

(ii) Question Nos. 1 and 2 are compulsory.

(iii) All questions carry equal marks.

(iv) Negative marking for wrong answer.

(i) प्रश्न क्र. 1 OMR sheet वर सोडवा आणि त्यासाठी पहिला अर्धा तास वेळ आहे.

(ii) प्रश्न क्र. 1 व 2 आवश्यक/अनिवार्य आहे.

(iii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iv) चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण दिले जातील.

P.T.O.

(MCQ)

(बहुपर्यायी प्रश्न)

1. Which of the following is *not* economic objective of a business firm ?

(a) Profit maximisation

(b) Sales maximisation

(c) Survival of the firms

(d) Maximum growth rate

खालील कोणता व्यावसायिक संस्थेचा आर्थिक उद्देश नाही ?

(a) महत्तम नफा

(b) महत्तम विक्री

(c) पेढ्यांचे अस्तित्व

(d) विकासाचा महत्तम दर

2. Ragnar Frisch used the terms Micro and Macro in Economics
in

(a) 1934

(b) 1933

(c) 1935

(d) 1930

रॅगनर फ्रिश ने मध्ये सूक्ष्म आणि स्थूल शब्दाचा
अर्थशास्त्रात वापर केला.

(a) 1934

(b) 1933

(c) 1935

(d) 1930

3. Significance of Business Economics deals with

(a) Decision-making

(b) Forward planning

(c) both (a) and (b)

(d) None of the above

व्यावसायिक अर्थशास्त्राचे महत्त्व शी संबंधित आहे.

- (a) निर्णय घेणे
- (b) भविष्यकालीन नियोजन
- (c) (a) आणि (b) दोन्ही
- (d) वरीलपैकी नाही

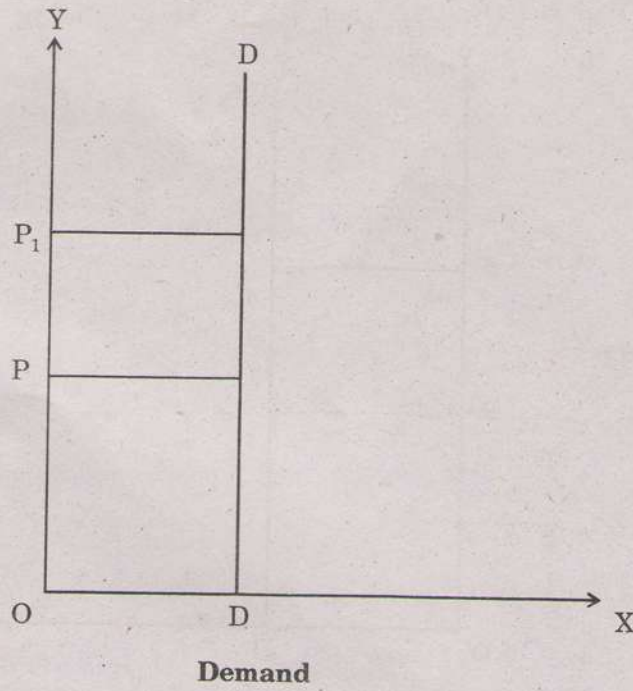
4. Inferior goods have :

- (a) Positive income elasticity
- (b) Negative income elasticity
- (c) Zero income elasticity
- (d) All of the above

कमी प्रतीच्या वस्तूमध्ये असते.

- (a) धन उत्पन्न लवचिकता
- (b) ऋण उत्पन्न लवचिकता
- (c) शून्य उत्पन्न लवचिकता
- (d) वरीलपैकी सर्व

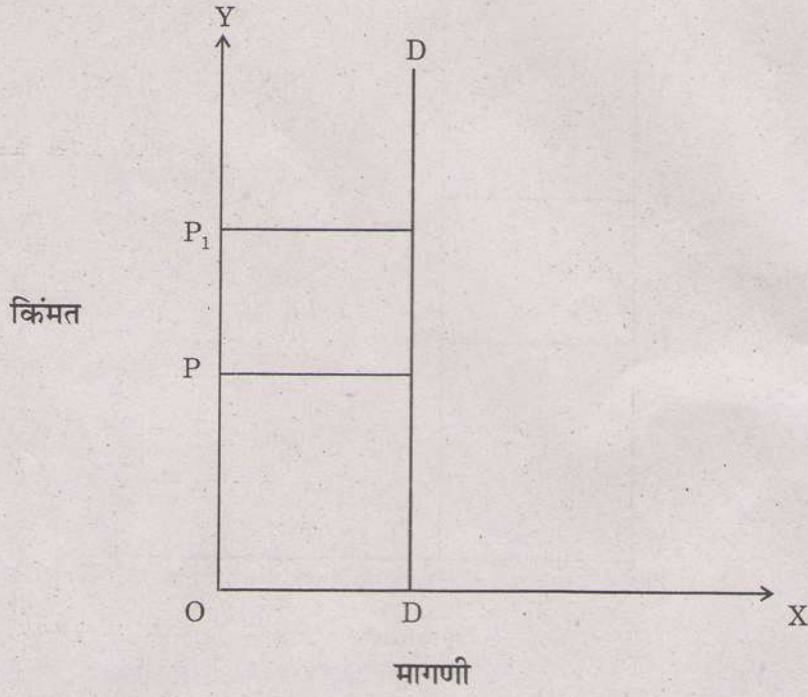
5. Price



The above diagram denotes :

- (a) Elastic demand
- (b) Inelastic demand
- (c) Less than one elasticity
- (d) More than one elasticity

P.T.O.



वरील आकृती दर्शविते :

- (a) लवचिक मागणी
- (b) अलवचिक मागणी
- (c) एकपेक्षा कमी लवचिकता
- (d) एकपेक्षा जास्त लवचिकता

6. The concept of elasticity of demand was developed by :

- (a) Marshall
- (b) Edwin Caman
- (c) Paul
- (d) Bentham

मागणीची लवचिकता संकल्पना यांनी विकसित केली :

- (a) मार्शल
- (b) एडविन कॉमन
- (c) पॉल
- (d) बेंथम

7. Production function refers to a :

- (a) Relationship between output and cost
- (b) Relationship between employer and employees
- (c) Relationship between output and employees
- (d) Relationship between input and output

उत्पादन फलन म्हणजे :

- (a) प्रदान व खर्च यामधील संबंध
- (b) मालक व नोकरातील संबंध
- (c) प्रदान व नोकरातील संबंध
- (d) आदान व प्रदानातील संबंध

8. When is total product maximum ?

- (a) When marginal product becomes zero
- (b) When average product becomes zero
- (c) When marginal product is highest
- (d) All of the above

एकूण उत्पादन महत्तम केंव्हा असते ?

- (a) जेंव्हा सिमांत उत्पादन शून्य होते
- (b) जेंव्हा सरासरी उत्पादन शून्य होते
- (c) जेंव्हा सिमांत उत्पादन महत्तम असते
- (d) वरीलपैकी सर्व

9. Total cost divided by number of unit produced is

- (a) Total Cost
- (b) Marginal Cost
- (c) Average Cost
- (d) Fixed Cost

एकूण खर्च भागीले एकूण उत्पादित नग म्हणजे

- (a) एकूण खर्च
- (b) सिमांत खर्च
- (c) सरासरी खर्च
- (d) स्थिर खर्च

10. If fixed cost is Rs. 1,000 and variable cost per unit will be Rs. 10, what will be the total cost for producing 20 units ?

- (a) Rs. 1,000
- (b) Rs. 1,200
- (c) Rs. 1,400
- (d) Rs. 1,600

जर स्थिर खर्च 1,000 रु. व बदलता खर्च 10 रु. प्रति नग असेल, तर 20 वस्तू तयार करण्यासाठी एकूण खर्च किती लागेल ?

- (a) 1,000 रु.
- (b) 1,200 रु.
- (c) 1,400 रु.
- (d) 1,600 रु.

(Theory)

2. What is Business Economics ? Explain the significance of Business Economics. 10

व्यावसायिक अर्थशास्त्र म्हणजे काय ? व्यावसायिक अर्थशास्त्राचे महत्व स्पष्ट करा.

3. Explain the determinants of elasticity of demand. 10

मागणीची लवचिकता निर्धारण करणारे घटक स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the Law of Variable Proportions.

बदलत्या प्रमाणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

4. What is short-run ? Short-run average cost curve is 'U' shaped. Describe. 10

अल्पकाल म्हणजे काय ? अल्पकालीन सरासरी खर्च वक्र 'यु' आकाराचा असतो. वर्णन करा.

Or

(किंवा)

State non-economic objectives of the business firm.

व्यावसायिक पेढीचे आर्थिकेतर उद्दिष्टे सांगा.

This question paper contains 8 printed pages]

BZ—96—2014

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2014

BUSINESS COMMUNICATION-I

(MCQ + Theory)

(Saturday, 29-11-2014) Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time—2.30 Hours

Maximum Marks—10+30=40

N.B. :— (i) This paper is divided in Section A and Section B and both the sections are compulsory.

(ii) Solve Q. No. 1 on OMR sheet during the first half hour.

(iii) Q. No. 1 and Q. No. 2 are compulsory.

(iv) All questions carry equal marks.

(i) दिलेल्या प्रश्नपत्र दोन भागातील भाग 'अ' आणि भाग 'ब' मध्ये विभाजित आहे.

(ii) प्रश्न क्र. 1 OMR sheet वरच सोडवावा व ह्यासाठी प्रथम अर्धा तास राहिल.

(iii) प्र. क्र. 1 व प्र. क्र. 2 अनिवार्य आहेत.

(iv) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

P.T.O.

WT

(2)

BZ-96-2014

(MCQs)

1. Solve the following MCQs on OMR sheet.

10

पुढील बहुपर्यायी प्रश्न OMR sheet वर सोडवा.

(1) In SWOT Analysis the letter 'W' indicates

(a) Work

(b) Worship

(c) Weakness

(d) Worker

'स्वॉट' (SWOT) विश्लेषणामध्ये 'W' हे अक्षर दर्शविते

(a) वर्क

(b) वर्शिप

(c) विकनेस

(d) वर्कर

(2) The following is *not* the element of communication

process :

(a) Communicator

(b) Communicatee

(c) Media

(d) Money

पुढीलपैकी एक संदेशवहन प्रक्रियेचा घटक नाही :

- (a) संदेशदाता
- (b) संदेशगृहीता
- (c) माध्यम
- (d) पैसा

(3) Message flows from Bottom to Top in
communication.

- (a) Downward
- (b) Upward
- (c) Horizontal
- (d) Any of the above

..... या संदेशवहनामध्ये संदेश हा खालून वरच्या दिशेने
प्रवाहित होतो.

- (a) अधोगामी
- (b) उर्ध्वगामी
- (c) क्षैतिज
- (d) वरीलपैकी कोणतेही

(4) The following is *not* the barrier to communication :

- (a) Attention
- (b) Faulty translation
- (c) Distrust
- (d) Fear

पुढीलपैकी संदेशवहनाचा अडथळा नाही :

- (a) अवधान
- (b) चूकीचे भाषांतर
- (c) अविश्वास
- (d) भिती

(5) The following is *not* the principle of effective communication :

- (a) Clarity
- (b) Attention
- (c) Fear
- (d) Completeness

पुढीलपैकी एक प्रभावी संदेशवहनाचे तत्व नाही :

- (a) सुस्पष्टता
- (b) अवधान
- (c) भिती
- (d) परिपूर्णता

(6) Principle of completeness means that the message should be

- (a) Accurate
- (b) Clear
- (c) Complete
- (d) Lengthy

परिपूर्णतेच्या तत्वानुसार संदेश हा असायला पाहिजे :

- (a) अचूक
- (b) स्पष्ट
- (c) परिपूर्ण
- (d) लांबलचक

(7) This is *not* the part of a business letter :

- (a) Heading
- (b) Subject
- (c) Font
- (d) Salutation

हा व्यवसायिक पत्राचा भाग नाही :

- (a) शिर्षक
- (b) विषय
- (c) फॉन्ट
- (d) अभिवादन

(8) It is the result of careful investigation :

- (a) Report
- (b) Letter
- (c) Memo
- (d) Book

हा काळजीपूर्वक केलेल्या सखोल तपासणीचा निष्कर्ष आहे :

- (a) अहवाल
- (b) पत्र
- (c) ज्ञापन (मेमो)
- (d) पुस्तक

(9) Listening is a process of

- (a) Hearing
- (b) Conscious hearing
- (c) Patiently hearing
- (d) None of the above

श्रवण करणे ही एक ची प्रक्रिया आहे.

- (a) ऐकणे
- (b) जाणिवपूर्वक ऐकणे
- (c) शांतपणे ऐकणे
- (d) वरीलपैकी नाही

(10) In job interview, the candidate should have

- (a) Positive attitude
- (b) Self-confidence
- (c) Knowledge
- (d) All of the above

नौकरीविषयक मुलाखतीमध्ये, उमेदवाराकडे असायला पाहिजे :

- (a) सकारात्मक दृष्टिकोण
- (b) आत्मविश्वास
- (c) ज्ञान
- (d) वरील सर्व

(Theory)

2. Explain the principles of effective communication. 10

प्रभावी संदेशवहनाची तत्वे स्पष्ट करा.

3. Define communication and state basic forms of communication. 10

संदेशवहनाची व्याख्या द्या आणि संदेशवहनाची विविध रूपे/प्रकार सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the barriers of communication. 10

संदेशवहनातील अडथळे स्पष्ट करा.

P.T.O.

4. Write an application for the post of 'Accountant'. 10

'लेखापाल' या पदासाठी अर्ज लिहा.

Or

(किंवा)

Write short notes on the following : 10

(a) Principles of Effective Listening

(b) Principles of Effective Speaking.

पुढीलवर संक्षिप्त टिपा लिहा :

(a) प्रभावी श्रवणाची तत्वे

(b) प्रभावी भाषणाची तत्वे.

This question paper contains 16+3 printed pages]

BZ—66—2014

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2014

FINANCIAL ACCOUNTING—I

(MCQ+Theory)

(Tuesday, 25-11-2014)

Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time—2½ Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Solve Q. No. 1 on OMR sheet during the first half an hour.

(ii) Q. No. 1 and Q. No. 2 are compulsory.

(iii) All questions carry equal marks.

(iv) Simple calculator is allowed.

(i) प्रश्न क्र. 1 हा OMR Sheet वरच सोडवावयाचा आहे आणि या साठी पहिला अर्धातास वेळ राहिल.

(ii) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 2 अनिवार्य आहे.

(iii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iv) साधे गणकयंत्र वापरण्यास परवानगी आहे.

(MCQ)

1. Multiple Choice Questions (MCQ) :

बहुपर्यायी प्रश्न :

(i) Outstanding Expenses Account is a

(a) Personal A/c

(b) Nominal A/c

(c) Real A/c

(d) None of the above

P.T.O.

अदत्त खर्च खाते आहे

(a) वैयक्तिक खाते

(b) नामधारी खाते

(c) वास्तविक खाते

(d) वरीलपैकी कोणतेही नाही

(ii) "Debit what comes in, credit what goes out" is the rule of

(a) Personal A/c

(b) Real A/c

(c) Nominal A/c

(d) None of the above

"येणाऱ्या संपत्तीचे खाते नावे करावे, जाणाऱ्या संपत्तीचे खाते 'जमा' करावे.

हा नियम चा आहे.

(a) वैयक्तिक खाते

(b) वास्तविक खाते

(c) नामधारी खाते

(d) वरीलपैकी कोणतेही नाही

(iii) The source document for recording in purchase book is

- (a) Cash memo
- (b) Voucher
- (c) Inward invoice
- (d) Outward invoice

खरेदी पुस्तकात लिहीण्यासाठी स्रोत दस्तऐवज हा होय.

- (a) रोखपत्र
- (b) प्रमाणक
- (c) आगत बीजक
- (d) निर्गत बीजक

(iv) The source document for recording in Sales Book is

- (a) Cash memo
- (b) Voucher
- (c) Inward invoice
- (d) Outward invoice

विक्री पुस्तकात लिहीण्यासाठी स्रोत दस्तऐवज हा होय.

- (a) रोखपत्र
- (b) प्रमाणक
- (c) आगत बीजक
- (d) निर्गत बीजक

(v) A copy of customer's account in the ledger of the bank is called

- (a) Pass book
- (b) Cash book
- (c) Advice
- (d) Balance statement

बँकेच्या खाते वहीतील ग्राहकाच्या खात्याच्या प्रतिलिपीला असे महणतात.

- (a) पास बुक
- (b) रोख पुस्तक
- (c) सूचना
- (d) शिल्लकपत्रक

(vi) Bank reconciliation statement is prepared by

- (a) Bank
- (b) Proprietor
- (c) Auditor
- (d) Investigator

बँक जुळवणीपत्रक द्वारे तयार केले जाते.

- (a) बँक
- (b) मालक
- (c) अंकेक्षक
- (d) अन्वेषक

(vii) A transaction *not* recorded at all is called as an error of

- (a) Principle
- (b) Partial omission
- (c) Complete omission
- (d) Duplication

एखाद्या व्यवहाराची अजिवात नोंद करण्यात आली नाही तर त्याला
चूक असे म्हणतात.

- (a) तात्त्विक
- (b) आंशिक विसर
- (c) पूर्ण विसर
- (d) द्विवरोक्ती

(viii) occurs when wrong posting is done in the ledger.

- (a) Errors of principle
- (b) Errors of omission
- (c) Compensating errors
- (d) Errors of commission

खातेवहीत चुक खतावणी झाल्यास होते.

- (a) तात्त्विक चुक
- (b) लोप विभ्रम चुक
- (c) समकारी चुक
- (d) लेख विभ्रम चुक

(ix) is prepared on the basis of direct expenses and direct incomes of the business.

- (a) Trading A/c
- (b) Profit and Loss A/c
- (c) Capital A/c
- (d) Bank A/c

..... हे व्यवसायाचे प्रत्यक्ष खर्च आणि प्रत्यक्ष उत्पन्न यांच्या आधारे तयार केले जाते.

- (a) व्यापार खाते
- (b) नफातोटा खाते
- (c) भांडवल खाते
- (d) बँक खाते

(x) Closing stock is always valued at cost or market price whichever is

- (a) More
- (b) Less
- (c) Equal
- (d) Positive

संवरण स्कंधाचे मुल्यांकन नेहमी मूळ किंमत किंवा बाजार किंमत यापैकी जी असते तिच्यावर करण्यात येते.

- (a) जास्त
- (b) कमी
- (c) समान
- (d) धनात्मक

(Theory)

2. Journalise the following transactions in the books of Mahesh : 10
2014

- Jan. 1 Commenced business with cash ₹ 55,000
- " 4 Purchased goods for cash ₹ 30,000
- " 5 Sold goods for cash ₹ 35,000
- " 9 Deposited into Bank ₹ 50,000
- " 13 Paid for stationery ₹ 500
- " 17 Purchased computer ₹ 20,000
- " 21 Purchased goods from Sachin for ₹ 25,000 on credit
- " 25 Paid for office rent ₹ 1,000
- " 30 Withdrew from bank for office use ₹ 2,500
- " 31 Paid for salaries ₹ 2,250.

महेश यांच्या पुस्तकात पुढील व्यवहारांच्या कीर्द नोंदी द्या :

2014

- जाने 1 रोखीने व्यवसायाची सुरुवात करण्यात आली ₹ 55,000
- " 4 रोखीने माळाची खरेदी ₹ 30,000
- " 5 रोखीने मालाची विक्री ₹ 35,000
- " 9 बँकेत रोख राशी जमा केली ₹ 50,000
- " 13 लेखन सामग्री (स्टेशनरी) चे दिले ₹ 500
- " 17 संगणकाची खरेदी ₹ 20,000
- " 21 सचिनकडून उधारीवर मालाची खरेदी ₹ 25,000
- " 25 कार्यालय भाड्याचे दिले ₹ 1,000
- " 30 बँकेतून कार्यालयीन उपयोगाकरिता रोख रक्कम काढली ₹ 2,500
- " 31 पगाराचे दिले ₹ 2,250.

खालील माहितीवरून साधे रोख पुस्तक तयार करा :

2014

- फेब्रु. 1 प्रारंभण रोख शिल्लक ₹ 40,000
- " 2 व्यावसायिकाने पुन्हा ₹ 30,000 व्यवसायात गुंतविले
- " 4 माल खरेदी केला ₹ 40,000, 5% व्यापारी सुट ने
- " 7 जोशीकडून वर्तन मिळाले ₹ 2,000.
- " 9 अविनाशाला दिले. ₹ 4,000
- " 12 रोख विक्री ₹ 36,000, 10% व्यापारी सुट ने
- " 14 बँकेत ठेव ठेवली ₹ 25,000
- " 17 कमलाकरकडून मिळाले ₹ 22,000
- " 19 वेतन दिले ₹ 12,500
- " 22 कार्यालयीन उपयोगासाठी बँकेतून रोख काढली ₹ 16,000
- " 24 खाजगी उपयोगासाठी व्यावसायातून काढले ₹ 3,700
- " 27 व्यवसायासाठी पत्नीकडून कर्ज घेतले ₹ 25,000
- " 28 ₹ 9,800 पेक्षा जास्तीची संपूर्ण रोख ठेव ठेवली.

Or

(किंवा).

Pass journal entries to rectify the following errors : 10

- (i) Wages paid for erection of Machinery were debited to wages account ₹ 20,000.
- (ii) An amount of ₹ 5,000 received from Ram was posted to the credit of Shyam as ₹ 5,000.
- (iii) A payment of ₹ 1,000 for salaries has been posted twice to salaries account.
- (iv) Sales book was undercast by ₹ 200.
- (v) An amount of ₹ 300 received as commission was wrongly credited to interest account.

खालील चुकांच्या दुरुस्ती नोंद करा :

- (i) यंत्र बसविण्यासाठी देण्यात आलेली मजूरी ₹ 20,000 मजूरी खात्यास नावे करण्यात आली.

(ii) रामकडून ₹ 5,000 मिळाले होते. शामच्या खात्यात ₹ 5,000 जमा करण्यात आले.

(iii) वेतनाचे ₹ 1,000 दिले. वेतन खात्यात दोनदा लिहीण्यात आले.

(iv) विक्री पुस्तक ₹ 200 ने कमी लावण्यात आले.

(v) वर्तनावद्दल ₹ 300 मिळाले चुकीने व्याज खाते जमा केले.

4. From the following particulars prepare a Bank Reconciliation Statement

of Mr. Ramesh as on 30th April, 2013 :

10

(i) Bank balance as per cash book as on 30th April, 2013

₹ 32,300.

(ii) Cheques of ₹ 10,000 issued to creditors but not presented for

payment till 30th April, 2013.

P.T.O.

- (iii) Dividend collected by the bank appeared in the pass book only
₹ 4,600.
- (iv) Insurance premium of ₹ 3,000 paid by the bank not recorded
in the cash book.
- (v) Cheques deposited into the bank but not credited by the bank
till 30th April, 2013 ₹ 9,500.

खालील माहितीवरून रमेशाचे 30 एप्रिल, 2013 रोजीचे बँक मिळवणीपत्रक तयार
करा :

- (i) 30 एप्रिल, 2013 रोजी बँकेतील रोखा पुस्तकाप्रमाणे शिल्लक
₹ 32,300.
- (ii) धनकोला ₹ 10,000 चा धनादेश निर्गमित केलेला आहे पण तो 30 एप्रिल
2013 पर्यंत सादर केलेला नाही.
- (iii) बँकेच्या पासबुक मध्ये फक्त ₹ 4,600 लाभांश जमा केल्याची नोंद
आढळते.

- (iv) बँकेने विमा प्रव्याजीचे ₹ 3,000 चे शोधन केले पण रोखपुस्तिकेत त्याची नोंद केलेले नाही.
- (v) ₹ 9,500 चा धनादेश बँकेत जमा केला पण 30 एप्रिल 2013 पर्यंत समाकलन केला नाही.

Or

(किंवा).

From the following trial balance prepare Final Account of Mr. Ram
as on 31-3-2014 :

Trial Balance

as on 31-3-2014

| Particulars | Dr. | Cr |
|--------------------|------------|-----------|
| | ₹ | ₹ |
| Machinery | 12,500 | — |
| Furniture | 2,500 | — |
| Capital | — | 10,000 |

P.T.O.

WT

(16)

BZ—66—2014

| | | |
|-------------------|--------|--------|
| Cash at Bank | 2,505 | — |
| Advertisement | 550 | — |
| Rent & Rates | 500 | — |
| Discount received | — | 500 |
| Sundry debtors | 2,000 | — |
| Wages | 200 | — |
| Purchases | 24,000 | — |
| Opening stock | 2,500 | — |
| Sales | — | 34,500 |
| Cash in hand | 245 | — |
| Sales returns | 750 | — |
| Purchase returns | — | 1250 |
| Salaries | 1,500 | — |
| Sundry creditors | — | 3,500 |
| | 49,750 | 49,750 |

Adjustment :

- (i) Closing stock ₹ 2,000.
- (ii) Depreciate Machinery and furniture by 10%.
- (iii) Salaries ₹ 200 and wages ₹ 50 were outstanding
- (iv) Provide R.D.D. at 5% on sundry debtors.

खालील तेरीजपत्रकावरून श्री राम ह्यांचे 31-3-2014 करिता अंतीम लेखे तयार करा :

तेरीज -पत्रक

31-3-2014 रोजीचे

| विवरण | नावे ₹ | जमा ₹ |
|---------------|-----------|----------|
| यंत्र | 12,500 | — |
| फर्निचर | 2,500 | — |
| भांडवल | — | 10,000 |
| अधिकोषस्थ रोख | 2,505 | — |

WT

(18)

BZ-66-2014

| | | |
|----------------|--------|--------|
| जाहीरात | 550 | — |
| भाडे आणि दर | 500 | — |
| प्राप्त कसर | — | 500 |
| विविध ऋणको | 2,000 | — |
| मजुरी | 200 | — |
| खरेदी | 24,000 | — |
| प्रारंभण स्कंध | 2,500 | — |
| विक्री | — | 34,500 |
| हस्तस्थ रोख | 245 | — |
| विक्री परत | 750 | — |
| खरेदी परत | — | 1250 |
| वेतन | 1,500 | — |
| विविध धनको | — | 3,500 |
| | 49,750 | 49,750 |

समायोजन :

- (i) संवरण स्कंध ₹ 2,000.
- (ii) यंत्र आणि फर्निचरवर 10% घसारा आकारा.
- (iii) वेतन ₹ 200 आणि मजुरी ₹ 50 अदत्त आहेत.
- (iv) विविध ऋणकोवर 5% सं.बु.क.नि. तरतूद करा.

This question paper contains 8+2 printed pages]

BZ—100—2014

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. (First Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2014

COMPUTER FOR BUSINESS

(MCQ + Theory)

(Tuesday, 2-12-2014) Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time—2.30 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :- (i) Solve question No. 1 on OMR sheet during the first half hour.

(ii) Question Nos. 1 and 2 are compulsory.

(iii) All questions carry equal marks.

(iv) Simple numerical calculator is allowed.

(i) प्रश्न क्र. 1 OMR sheet वर सोडवावयाचा आहे यासाठी पहिला अर्धा तास वेळ राहिल.

(ii) प्रश्न क्र. 1 व 2 अनिवार्य आहेत.

(iii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iv) साधे गणकयंत्र वापरण्यास परवानगी आहे.

P.T.O.

(MCQ)

1. Solve the following MCQ's on OMR Sheet :

पुढील बहुपर्याची प्रश्न OMR sheet वर सोडवा :

(i) A collection of eight bits is called :

- (a) Bit
- (b) Byte
- (c) Kilo-byte
- (d) Giga-byte

आठ बिटसूच्या एकत्रिकरणास म्हणतात.

- (a) बिट
- (b) बाईट
- (c) किलोबाईट
- (d) जिगाबाईट

(ii) Which language is useful for Business work ?

- (a) BASIC
- (b) COBOL
- (c) FORTRAN
- (d) PASCAL

व्यवसायाच्या कामासाठी उपयुक्त भाषा कोणती ?

- (a) बेसिक
- (b) कोबोल
- (c) फोर्ट्रान
- (d) पास्कल

(iii) Which of the following short-cut key is used to check spelling ?

- (a) F1
- (b) F2
- (c) F6
- (d) F7

स्पेलिंग तपासणीसाठी खालीलपैकी कोणती शॉर्टकट-की उपयोगात आणली जाते ?

- (a) F1
- (b) F2
- (c) F6
- (d) F7

(iv) From the following which is small and cheap computer ?

(a) Micro

(b) Mini

(c) Mainframe

(d) Super

खालीलपैकी कोणता संगणक लहान व स्वस्त आहे ?

(a) मायक्रो

(b) मीनी

(c) मेनफ्रेम

(d) सुपर

(v) Scanner is a/an

(a) Output device

(b) Input device

(c) Memory device

(d) Storage device

स्कॅनर हे आहे.

- (a) निर्गत साधन
- (b) आगत साधन
- (c) स्मृती साधन
- (d) साठवणूक साधन

(vi) Base of Hexadecimal number system is

- (a) 2
- (b) 16
- (c) 10
- (d) 8

षोडशमान संख्या पद्धतीचा पाया हा आहे

- (a) 2
- (b) 16
- (c) 10
- (d) 8

(vii) MS-Excel is

- (a) Spreadsheet
- (b) Database
- (c) Word Processor
- (d) Presentation Software

एम.एस.-एक्सेल आहे.

- (a) स्प्रेडशीट
- (b) डाटाबेस
- (c) वर्ड प्रोसेसर
- (d) प्रेझेंटेशन सॉफ्टवेअर

(viii) Some common applications related to E-commerce are

- (a) Online shopping
- (b) Online banking
- (c) E-Tickets
- (d) All of the above

ई-कॉमर्स संबंधी सर्वसाधारण ॲप्लीकेशन्स आहेत.

- (a) ऑनलाईन शॉपींग
- (b) ऑनलाईन बँकींग
- (c) ई-टिकीट्स
- (d) वरीलपैकी सर्व

(ix) Physical parts of computer are called

- (a) Hardware
- (b) Software
- (c) Operating system
- (d) Program

संगणकाच्या फिजिकल पार्ट्सला म्हणतात.

- (a) हार्डवेअर
- (b) सॉफ्टवेअर
- (c) ऑपरेटींग सिस्टम
- (d) प्रोग्राम

(x) Internet is a

- (a) Local Network
- (b) Campus Network
- (c) Metropolitan Network
- (d) Global Network

इंटरनेट आहे.

- (a) लोकल नेटवर्क
- (b) कॅम्पस नेटवर्क
- (c) मेट्रोपोलीटन नेटवर्क
- (d) ग्लोबल नेटवर्क

(Theory)

2. Explain the role of computers in business. 10

व्यावसायातील संगणकांची भूमिका विशद करा.

3. Describe the types of storage devices. 10

स्टोअरेज डिव्हासेस् प्रकारांचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Convert the following decimal numbers into binary numbers :

(a) $(763)_{10}$

(b) $(420)_{10}$

(c) $(5256)_{10}$

(d) $(3456)_{10}$

खालील दशमान संख्यापद्धतीचे द्विमान संख्या पद्धतीमध्ये रूपांतर करा :

(a) $(763)_{10}$

(b) $(420)_{10}$

(c) $(5256)_{10}$

(d) $(3456)_{10}$

4. State the advantages of social networking for business. 10

व्यवसायाकरीता सोशल नेटवर्कींगचे फायदे सांगा.

P.T.O.

Or

(किंवा)

Write short notes on :

- (a) MS-Excel
- (b) Operating system.

थोडक्यात टिपा लिहा :

- (a) एम.एस.-एक्सेल
- (b) ऑपरेटींग सिस्टम.